

Hogni Hoydal, landsstýrismaður í sjálfstýrismálum: -Fullveldið er einki endamál í sær sjálvum. Men tað er fortreyt-in fyrri, at vit sjálvi kunnu seta nýggjar strategiir í verk um, hvussu Føroyar skulu klára seg í framtíðini.

gument. Soleiðis sum eg siggi hetta málið, so snýr tað seg eisini um, at heimurin er í eini ógiligari broytingartíð. Ein kann næstan samanbera hetta við, tá ein fór frá landbúnaðskollvelt-ingini til idnaðarkollvelt-ingini. Kunningartøknin skapar heilt nýggjar møguleikar fyrri inn-tøkum í tænastuvinnuni við at útflyta vitannarvørur.

Hogni Hoydal spyr, hvussu framtíðin hjá Føroy-um sá út í t.d. 1870? -Tá vóru vit eitt landbúnaðarsam-felag. Vit høvdu bert so og so nógvar seyðir, epla-veltir og træðir. Her kundu tí ikki búgva meira enn 5000, 7000 ella 10.000 fólk. Hevði tað verið hugsað so-leiðis tá, so hevði sjálvandi einki borið til. Vit mugu tí hugsa nógvar longur fram í tíðina.

Landsstýrismaðurin í sjálfstýrismálum spyr, um tað er so tað órealistiskt at siga, at seta vit okkum pol-itiskt mál um vinnumenning, t.d. at vit ikki bert skulu liva av fiskivinnuni, men eisini av øðrum vinnum, at vit so fáa eina skiftistíð uppá eini 20 ár, har vit kunnu víga upp fyrri tí inntøku-missin-um, sum er av blokkinum, og har vit kunnu fáa aðrar inntøkur inn í staðin?

Einki paradís

-Eg vil tí ikki pástanda, at hetta verður nakað paradís. Tað verður hart arbeiði og hart stríð, og henda gongdin fer at fáa búskaparligar avleiðingar. Og tað krevur, at vit verða nógvar meira mál-rættaðir í vinnupolitikk og í samstarvi millum vinnuna og politikarar, enn vit hava verið áður. Og tað er eisini endamálið við fullveldin-um.

Hogni Hoydal leggur dent á, at fullveldið er einki endamál í sær sjálvum. Men tað er fortreytin fyrri, at vit sjálvi kunnu seta nýggjar strategiir í verk um, hvussu Føroyar skulu klára seg í

framtíðini.

-Tú heldur sostatt, at tað ber til at økja inntøk-urnar frá einum meira fjøltáttadum og væl-virkandi vinnulívi so mikið nóg, at hetta kann av-loysoa blokkin?

-Ja, sjálvandi. Annars hevði eg flutt av landinum. Vit kunnu ikki stóla uppá blokkin, hvussu hann verður um 3 ella 4 ár.

Hogni Hoydal heldur tað fer eisini at bera til at varð-veita tær vælferðarskipanir, sum eru í dag. Men tað verður tó eisini neyðugt at endurskoða verandi skipanir. -Hetta er ikki nakað, sum vit skulu gera bara í Føroy-um. Hetta er ein proses, sum er í gongd í øllum heiminum í løtuni.

Eingin tvingaður

-Men skilur tú ikki, at fólk eru bangin fyrri at fara inn í eina tilika proses, um tey kenna tað sum, at tey kunnu missa síni pen-siونسrættindi og annað, sum í dag er partur av vælferðarsamfelagnum?

-Tá skilji eg væl. Men eingin verður tvingaður til nakað. Alt verður lagt lagt fram, áðrenn nógur politisk stóða verður tikin. Hetta er at sammeta við, at vit fara undir eina verkætlan, har vit t.d. siga, at vit ný skulu undir at byggja ein bygning. Vit seta projektið út í kortið og kanna, hvussu dyrt hetta verður, hvussu húsið skal siggja út, hvussu tað skal fungera, og vit royna at fáa figgingina til tað í eini skiftistíð, og so kann ein velja - um vit skulu byggja húsið ella ikki. Tann av-gerðin verður ikki tikin fyrr enn fólk hava allar møguleikar fyrri at meta um av-leiðingarnar.

Hogni Hoydal heldur tað tí vera heilt ósákligt nú at tosa um, at vit fara at missa pensiónir ol. -Samfelagið steðgar ikki upp, um vit fáa fullveldi. Samfelagið verður eftir mínum tykki meira

dynamiskt. Stríðið um, hvussu vit forðeila virðini í hesum samfelagnum, hvussu vit tryggja vælferðina, pensiónir og heilsu-verkið, tað fer at halda fram í alla ævir.

-Merkir hetta tú sigur, at tær kanningar, sum nú skulu gerast, kunnu koma fram til tað úrslit, at tað ber ikki til innan fyrri ta tíð ein annars hevur ætlað, at byggja eitt vinnulív upp, sum kann avloysoa blokkin.

-Sjálvandi kann ein koma til ta niðurstøðu, og tí skilji eg heldur ikki óttan hjá ávísam politiskum flokkum fyrri, at hetta kanningar-beiðið kann fær í gongd. Trýr tú ikki uppá tað, so fær tú tað á borðið. So er tað staðfest.

Ber til at vera sjálfstøðugur

-Men tekur ein slík sann-roynd ikki heilt grundar-lagið undan tjóðveldis-flokkinum, tí tí hava jú altíð sagt, at tað ber til? Setir tjóðveldisflokkurin eina kanning í gongd, hvussu vit skulu fáa Fø-royum fullveldi, og hon vísir, at figgarligt grundar-lagið ikki er undir full-veldinum, hvussu skal tjóðveldisflokkurin yvirtíla eina slíka niðurstøðu?

-Tá tilfarið er liðugt, mugu vit eisini viðgera tað politiskt. Hetta er ikki bara ein spurningur um trúgv uppá eitt paradís. Allar søguligar royndir vísa, at tey samfeløg, smá ella stór, sum hava sett sær nógur politisk mál, og sum hava sett sær sum mál at vera við í heimsbúskapinum og at menna nýggjar vinnur, tey hava klárað tað. Tað finst einki ítøkilig søguligt dømi uppá, at tað ikki ber til at vera sjálfstøðugur.

Hogni Hoydal sigur, at hevur tú eina vísión, hvat hevði tá verið galið, um tað búðu 100.000 fólk í Føroyum um ár 2050. Hvussu stórt er Hongkong t.d.? Tú

kanst ikki liggja og rokna hetta við stødd á landi ella fiskastovnum. Tað eru óteljandi møguleikar fyrri at klára seg búskaparliga. Spurningurin er, hvussu tú fær tað í gongd og hvussu tú fær skipað tað, og so um fólk taka undir við tí. Gera tey ikki tað, so fær tú ongantíð eitt samfelag, sum klárar seg.

-Tá útgreiningarar-beiðið, sum nú fer í gongd, fer tað at fegna um allar hugsandi møguleikar ella fer tað bara eftir tí, sum henda samgongan leitar eftir?

-Hatta er ein fullkomiliga ósákligt atfinning. Vit siga, at vit skulu kanna møguleikarnar fyrri, at vit kunnu umsita øll málsøki sjálvir, kanna møguleikar fyrri, at blokkin verður heilt burtur. At vit kanna tær fullu avleiðingarnar kann jú eisini brúkast av teimum, sum vilja hava eina hálva loysn. Vil onkur bara yvirtaka ein part, so kann hann jú eisini brúka tær kanningararnar. Tú kanst ikki seta eitt projekt í gongd við at byggja eitt hálvt skip ella eitt skip við ongum motori. Tú mást kanna allar avleiðingar, og tað tilfarið verður sjálvsagt grundarlag hjá øllum politiskum flokkum fyrri teimum politisku ætlanunum, sum teir nú hava.

Hogni Hoydal dugir bara ikki at siggja, hvørjar politiskar ætlanir teir hava. Teir hava einki mál sett sær. Teir vilja bara biða.

-Nær er tað rimuligt og, rætt at siga, at nú fara vit undir at minka um blokkin?

-So skjótt vit hava fingið eina avtalu við danir. Eg meini tað er ongantíð ov skjótt, at vit fáa lagt fast, hvussu blokksuðulin verður tey næstu árin. Spurningurin er so, hvussu long skiftistíðin verður. Tað má so eisini metast um før-leikan hjá tí føroyska búskapinum at kompensera

Byggja ikki fullveldið á oljuinntøkum

-men tær kunnu hava ein psykolog-iskan týðning sigur Hogni Hoydal

JAN MÜLLER

Vit spurdu Hogni Hoydal, hvar møguligar oljuinntøkur koma inn í myndina í sambandi við ætlanina um fullveldi. og um samgongan hevur kalkuleað við oljuinntøkum fyrri at fáa kabaluna at ganga upp?

-Tað hava vit ikki, men sjálvandi verða møguligar oljuinntøkur eisini ein partur av kanningararbeiðinum. Eg haldi ikki ein skal meta oljuna sum ein politiskan realitet, sum skal vera figgingin undir tí føroyska samfelagnum. Tað er eisini ein ógígla stuttskygd og ótrygg vinna.

-Tvs. at tit byggja ikki eitt komandi fullveldi á møguleikar oljuinntøkum?

-Nei, ikki realpolitiskt, men sjálvandi kann tað hava ein psykologiskan týðning. Men hinvagin eru vandirnar í oljuvinnuni eins stórir sum møguleikarnir fyrri at fáa nakrar inntøkur. Atfinningarnar, sum hava verið móti blokkinum, sum bara kemur inn í samfelagið uttan víðari, kunnu jú eisini fæst yvir á oljuinntøkum.

Hogni Hoydal ivast ikki í, at okkara oljufyrirsiting er før fyrri at samráðast við heimsins størstu kapital-fyrirtekur. -Men hví ivast man so í, um vit eru førir fyrri at hava ein sjálfstøðugan uttanríkispolitikk osfr. Vit mugu styrkja tað føroyska politiska system-

ið, um vit skulu kunna fáa tað besta burtur úr oljuvinnuni.

Fólkaatkvøðan

-Er tað nokk fyrri teg, um tað bara verður 51% meiriluti fyrri tykkara fullveldisætlanum við eina fólkaatkvøðu?

-Higartil hava vit sagt, at ein vanligur meiriluti er nóg mikið. Tað er so bara bygt á traditiónir, sum hava verið í londunum kring okkum, og hvat annars hevur verið gjørt við fólkaatkvøður í Føroyum. Men sjálvandi vilja vit hava meirilutan so stóran sum gjørligt, so tað verður lógtingið í síðsta enda, sum skal avgera, hvussu ein fólkaatkvøða skal skipast.

-Men heldur tú sjálvur, at tað er í lagi um tað stendur so javnt sum 51-49% í einum so týðandi máli?

-Fornliga er tað í lagi, men reelt meini eg, at vit mugu miðja eftir at hava ein so breiðan meiriluta sum møgult. Eg ivist heldur ikki í, at tann meirilutin verður so rættiliga stórur, tá fólk skulu taka støðu til ein sáttmála, sum er góður nokk.

Hogni Hoydal sigur, at nú fyrsti parturin av fullveldisætlanini er komin undir land, verður farið at seta teir ymsu arbeiðsbólkarnar. Hesir fara at fegna um bæði føroyingar og útendingar.

fyrri minkandi blokksuðuli. Men um fólk hugsa, at blokkin er burtur um ár 2000, so er tað púra burturvið. Vit hava sagt frá byrjan, at leisturin vit hava lagt er tann, at vit skulu hava eina politiska avklár-ing um, at vit hava alla á-byrgdina, og so finna vit tær praktisku loysnirnar í eini skiftistíð.

Hogni Hoydal vísir á, at hetta er heldur ikki nakað, sum samgongan hevur funnið uppá. Hetta er nakað, sum fleiri smásamfeløg hava gjørt. Malta t.d. fekk eina skiftistíð uppá 20 ár - frá einum kolonilandi sum Bretlandi, sum ikki var kent fyrri at vera serliga blítt, og teir megnaðu í skiftistíðini at byggja heilt nýggjar vinnur upp, soleiðis at teirra búskapur í dag er munandi sterkari enn hann var, áðrenn teir fingi fullveldi.

-Tá tit tosa um nýggjar vinnumøguleikar, hvat hugsa tit tá um?

-Her hugsa vit eisini um aðrar møguleikar í fiskivinnuni. Siga vit, at vit fáa ikki meira burtur úr fiskinum undir Føroyum, so er eingin framtíð hjá hesum samfelagnum. Hvør kann seta seg upp og tryggja, at okkara samfelag og framtíð skal byggja á ein blokksuðul úr Danmark. Tað kunnu vit ikki tryggja sum føroyskir politikarar, og vit vita, at danir longu hava sagt, at teir hava ikki á-byrgdina av vælferðini í Føroyum. So hetta eru realitetir, sum vit mugu siggja í eyguni. Hetta er ikki bara nakað, sum vit hava funnið uppá í Føroyum. Hetta er ein avleiðing, sum vit mugu taka av teimum broytingum, sum eru úti í heimi, av teimum víðurskiftum, sum eru hend millum Føroyar og Danmark og okkara egna ynski um, hvussu samfelagið skal siggja út. Hesir spurningar hanga saman.